מתני' [א]ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו נמצא בין שני שובכות קרוב לזה שלו קרוב לזה שלו מחצה על מחצה שניהם יחלוקו: **גמ'** [א]אמר רבי חנינא [ב]רוב וקרוב הולכין אחר הרוב ואע"ג דרובא דאורייתא וקורבא דאורייתא אפילו הכי רובא עדיף מתיב רבי זירא [ג]והיה העיר הקרובה אל החלל ואע"ג דאיכא אחריתי דנפישא מינה [ג]בדליכא וליזיל בתר רובא דעלמא [ד]ביושבת בין ההרים תנן ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה הרי הוא של בעל השובך ואף על גב דאיכא אחרינא דנפיש מיניה [ה]בדליכא אי הכי אימא סיפא חוץ מחמשים אמה הרי הוא של מוצאו ואי (א) דליכא ודאי מההוא נפל הכא במאי עסקינן [ו]במדדה [ז]דאמר רב עוקבא בר חמא [ח]כל המדדה אין מדדה יותר מנ' (ב) בעי ר' ירמיה רגלו אחת בתוך נ' אמה ורגלו אחת חוץ מחמשים אמה מהו (ג) ועל דא אפקוהו לרבי ירמיה מבי מדרשא תא שמע נמצא בין שני שובכות קרוב לזה שלו וקרוב לזה שלו ואף על גב דחד מינייהו נפיש מחבריה [ט]הכא במאי עסקינן ששניהן שוין וליזיל בתר רובא דעלמא [ד]הכא במאי עסקינן

בשביל

מתני' ניפול. גוזל: **הנמצא בתוך חמשים אמה.** של שובך: **נמצא בין שני שובכות.** בתוך חמשים לשניהן: **גמ' רוב וקרוב.** אם בא דבר לפניגו ויש בו להלך אחר הרוב והוא כך ואם תלך בו אחר הקרוב אינו כך הלך בו אחר הרוב ואע"ג דתרוייהו דאורייתא רובא דאורייתא דכתיב אחרי רבים להטות (שמות כג) וקורבא דאורייתא דכתיב והיה העיר הקרובה וגו': **ואע"ג דאיכא אחריתי.** שרחוקה ממנו שגדולה ממנה ברוב עם: **בדליכא.** רחוקה מזו שגדולה ממנה אלא כולן שוות: **בין ההרים.** שאין דרך רוצחים לבא ממקומו' אחרים לכאן: **לאו אע"ג דאיכא אחרינא.** חוץ לחמשים אמה דנפישי מהאי: **אימא סיפא כו'.** הוא הדין דהוה מצי למיפרך נמי ליזיל בתר רובא דעלמא אלא דאית ליה פירכא דעדיפא (ד): **הכא במאי עסקינן.** כולה מתניתין מתרצא במדדה כגוזל שאינו יכול לעוף אלא בדידוי מעט מעט הלכך תוך חמשים אמה של בעל השובך ואף על גב דאיכא אחריני (ה) דנפיש דכל המדדה אינו מדדה יותר מחמשים וחוץ של חמשים של מוצאו דכיון דאין מדדה יותר מחמשים וזה יצא חוץ לנ' נפק ליה מתורת מדדה וקם ליה בתורת מפריח ואיכא למיזל ביה בתר רובא דעלמא: **ועל דא אפקוהו.** שהיה מטריח עליהם: **וליזיל בתר רובא דעלמא.** וליהוי של מוצאו דקא ס"ד דנמצא בין שתי שובכות אחוץ לחמשים אמה נמי קאי דנפיק ליה מתורת מדדה:

בשביל

חוץ לחמשים אמה הרי הוא של מוצאו. דאזלינן בתר רובא דעלמא ואפי' למ"ד אין הולכין בממון אחר הרוב היינו במקום (ו) שהוא מוחזק אבל הכא דליכא חזקה דממונא אזלינן בתר רובא וא"ת בפרק אלו מציאות (ב"מ דף כד. ושם) לרבנן דרבי שמעון בן אלעזר דאמרי אפילו בעיר שרובה כותים חייב להכריז בדבר שיש בו סימן ואמאי לא אזלינן בתר רובא כיון דליכא חזקה דממונא וי"ל דתקנת חכמים היא כדי לקיים מצות השבת אבידה כיון דיכול להתברר ע"י הכרזה אם היא של ישראל וישראל נמי לא מייאש דמסיק אדעתיה דלמא משכח ישראל ויכריז:

רוב וקרוב הלך אחר הרוב. וא"ת מאי קא משמע לן מתניתא היא (כתובות דף טו.) ט' חנויות כולן מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה [וכו'] ובנמצא הלך אחר הרוב משמע אפי' נמצא קרוב לחנות המוכרת נבילה ותירץ ר"י בר מרדכי דאי ממתניתא הוה אמינא כגון דאין דלתות מדינה נעולות דאיכא תרי רובי קמ"ל רבי חנינא דאפילו דלתות מדינה נעולות דליכא אלא חד רובא ור' זירא דפריך ליה בסמוך אע"ג דר' זירא נמי אית ליה לקמן אפילו דלתות מדינה נעולות היינו בתר דשני ליה דקיבלה מרבי חנינא ואין נראה לריצב"א דאם כן מאי פריך ליה מקרא תיקשי ליה אמתניתא דתשע חנויות ואפילו תוקמה כשאין דלתות מדינה נעולות הא טעמא דבעינן תרי רובי אינו אלא מדרבנן משום גזירה כדאמר בסוף פ"ק דכתובות (דף טו.) ונראה לר"י דאי ממתני' ה"א בנמצא באמצע ועוד נראה לר"י דרבי חנינא אתא לאשמועינן דאפילו בקורבא דמוכח דאזלינן בתר רובא וכן משמע בסמוך גבי חבית שצפה בנהר דבעי למימר דרב דאמר כנגד עיר שרובה ישראל מותרת לית ליה דרבי חנינא והיכי מתוקמא דהא משמע דמותרת אפילו נמצאת סמוך לבית נכרי וזהו מטעם דאזיל בתר רוב העיר ישראל וכרבי חנינא אלא ודאי לגבי קורבא דביתו של נכרי הוי קורבא דלא מוכח כיון שדרים רוב ישראל באותה העיר ורב אזיל בתר רובא היכא דהקורבא לא מוכחא ודלא כרבי חנינא ג) אבל אותה עיר כנגד האי דקירא הוי קורבא דמוכח ולכך אזיל בתרה וכל ההלכה תתיישב כמו שאפרש ולהכי לא מייתי בכוליה גמרא דרבי חנינא אלא לקמן גבי חצבא דאישתכח בפרדיסא של ערלה דקורבא דמוכח הוא שנמצא בפרדיסא דערלה גופיה ובפ"ק דנדה (דף י:) מייתי ליה נמי גבי הא דתנן זימן שחורים ומצא לבנים לבנים ומצא שחורים אסורים ומפרש בגמ' כגון שזימן שחורים ולבנים ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים מהו דתימא איהו נינהו ואיתהפוכי איתהפיך קמ"ל דהנך אזול לעלמא והני אחריני נינהו ומעלמא אתו ומסיק עלה לימא מסייע ליה לרבי חנינא כו' והתם קורבא דמוכח הוא דהא שחורים ולבנים היו שם ומוכח דאינהו נינהו: **מתיב** רבי זירא והיה העיר הקרובה כו' **מאי לאו דאיכא אחריתי דנפישא מינה.** אמתניתא דתשע חנויות נמי הוה ליה לאקשויי אלא אמתניתא איכא לשנויי בדליכא ותו ליכא לאקשויי ניזיל בתר רובא דעלמא דלגבי רובא דעלמא הוה קורבת זו העיר קורבא דמוכח אבל לר' חנינא דאפילו בקורבא דמוכח הלך אחר הרוב פריך שפיר דכי נמי משנינן בדליכא אכתי תיקשי ניזל בתר רובא דעלמא ד):

בדליכא. תימה דהכא משמע דטעמא דהעיר הקרובה מביאה עגלה ערופה משום דמתוך הקורבא מוכח שמשם בא ההורג ובסוטה (דף מה:) תניא מנין שאם נמצא סמוך לעיר שאין בה בית דין שמניחין אותה שאין בה בית דין והולכין לעיר אחרת שיש בה בית דין ואמאי והלא מתוך הקורבא נראה שמאותה שאין בה בית דין היה: **ביושבת** בין ההרים. ואם תאמר ואמאי איצטריך קרא בסוף פרק מרובה (ב"ק דף פב:) דאין ירושלים מביאה עגלה ערופה ואע"ג דכתיב (תהלים קכה) ירושלים הרים סביב לה מ"מ כל ישראל היו באין לרגל וגם בשאר ימות השנה להביא נדרים ונדבות וגם אומות העולם היו באין שם בסחורה שקרויה רוכלת עמים וי"ל שהיו מקומות שלא היו רגילים לבא רק בני ירושלים אי נמי בימי חזקיה שכל ישראל היו שם ולא היו באין לסחורה: **ניפול** הנמצא בתוך חמשים אמה כו'. ואמתניתא דתשע חנויות לא מצי למיפרך דהכא הוי קורבא דמוכח דהוי משובך זה דהוי תוך חמשים והנך דנפישי הוי חוץ לנ' ולעיל אמרינן דכרסייהו בחמשים אמה מליין: **בדליכא.** לא מצי למיפרך ניזל בתר רובא דעלמא דמיירי דליכא שום שובך תוך שלשים ריס ואמר לעיל דלא שייטי אלא שלשים ריס ותו לא: **ואי** דליכא אחריני ודאי מההוא נפל. דבשלמא אי איכא דנפיש מיניה אתי שפיר דהוי של מוצאו כגון דהוי ההוא דנפיש של הפקר או של כותים אבל השתא דליכא ודאי מההוא נפל ולא מצי לשנויי כגון דליכא דנפיש אלא שוין דמכל מקום אמאי הוי של מוצאו כיון שקרוב לזה דהכי משמע דחוץ לחמשים אמה הרי הוא של מוצאו אע"פ שקרוב לזה מזה דהא תנן מצאו בין שני שובכין קרוב לזה שלו דכשהן שוין אזלינן בתר קרוב: **ודאי** מההוא נפל. ואם תאמר ודלמא מעוברי דרכים נפל כדאמרינן לקמן גבי זיקי דחמרא דאישתכחן בי קופאי וי"ל דהיכא דודאי נפל ולא ידעינן ממי תלינן בעוברי דרכים אבל הכא דמצי למימר דמשובך בא לית לן למיתלי ולאחזוקי בנפילה דבני אדם נזהרין שלא יפלו מהם היונים: **ועל דא אפקוהו לרבי ירמיה מבי מדרשא.** אין לפרש משום דבעי מילתא דלא שכיחא כלל דהיכי איתרמי דרגלו אחת תוך חמשים ורגלו אחת חוץ לחמשים בצמצום דהא אשכחנא דמתניתין נמי בכהאי גוונא איירי דקתני מחצה על מחצה יחלוקו ונראה לרבינו תם דמשום הכי אפקוהו משום דמדדה אינו מדדה כלל יותר מחמשים אמה אפילו רגלו אחת דכל מדות חכמים כן הוא: **מצאו** בין שני שובכין. ואע"ג דחד מינייהו נפיש אומר ר"י דהך פירכא הוי מצי למיפרך אמתניתא דתשע חנויות דהאי קורבא דלא מוכח הוא דאי הוי תוך חמשים לזה הוי נמי תוך חמשים לזה ואי הוי חוץ חמשים לזה הוי נמי חוץ חמשים לזה אפילו הכי אזלינן בתר קורבא ומיהו מצינן למימר דעיקר לא פריך אלא משום דבעי למיפרך וניזל בתר רובא דעלמא אבל קשיא לרשב"א דהיכי מצי למימר אף על גב דחד מינייהו נפיש הא קתני מחצה על מחצה שניהם יחלוקו ואי חד מינייהו נפיש ניזל בתר רובא ואומר ר"י דהוי מצי למימר וליטעמיך:

וליזיל בתר רובא דעלמא. הוי מצי לשנויי דאין כי אם שני שובכין תוך ל' ריס אלא בעי לשנויי דומיא דרישא דיש שובכין הרבה אע"ג דהשתא דמוקי לה בשביל של כרמים לא הוי דומיא דרישא דהא רישא לא מיירי בשביל של כרמים בהא לא קפיד במאי דלא הוי דומיא דרישא כיון שאין מזכיר במשנתינו שביל של כרמים בשום מקום ועוד הוה מצי לשנויי קרוב לזה שלו תוך חמשים אמה ובמדדה:

דכל

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פט"ו מהל' אבידה הל' יח סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ח:

נז ב מיי' שם ופי"ט מהל' רוצח הלכה ו סמג שם טוש"ע שם:

נח ג מיי' פ"ט מהל' רוצח הלכה ו:

נט ד הרמב"ם השמיט זה ועי' בכ"מ:

ע ה ו ז ח ט מיי' פט"ו מהל' אבידה הל' יח סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ח:

◆

רבינו גרשום

פיסקא ניפול הנמצא. גוזל שנפל מן השובך: חוץ מנ' אמה ה"ז של מוצאו. דאיכא למימר מעוברי דרכים נפל: אמר ר' חנינא. להיכא דאיכא רובא ואיכא קרוב הולכין אחר הרוב אע"ג דרובא דאורייתא דכתיב אחרי רבים להטות וקרוב דאורייתא דכתיב והיה העיר הקרובה אל החלל (א) דאי איכא שובך ויש בו רוב הולכין אחריו דמיניה נפל: ואע"ג דאיכא. עיר רחוקה מינה דנפישי מינה דאיכא רובא דאינשי אלמא בתר קרוב אזלינן. ומשני בדליכא נפיש מינייהו משו"ה אזלינן בתר קרוב אבל היכא דהוי רוב וקרוב אזלינן בתר הרוב: וליזיל בתר רובא דעלמא. דאיכא למימר דקטליה עוברין ושבין: ביושבת בין ההרים. דלא קא עברי ואזלי אינשי להתם וליכא למימר לזיל בתר רובא דעלמא הואיל דליכא אינשי משו"ה אזלינן בתר קרוב אבל בעלמא לא אזלי' בתר קרוב: הכא במאי עסקינן. דהוי של מוצאו: במדדה. שאין יכול לפרוח אלא מדדה עצמו מעט מעט: דאמר רב עוקבא כל המדדה אינו מדדה יותר מנ' אמה. והואיל דהאי נמצא חוץ מנ' אמה ודאי מעלמא נפל ומש"ה הרי הוא של מוצאו: רגלו אחת בתוך נ' אמה ורגלו אחת חוץ מנ'. מי אזלינן בתר שובך או בתר רובא דעלמא: ועל דא אפקוהו לר' ירמי' מבי מדרשא. משום דמטריד להו בשאלות שאין בהן ממש:

א) נראה דצ"ל ואם איכא שובך אחר רחוק מזה ויש בו הרבה יותר מזה הולכין אחריו וכו'.

מסורת הש"ס

א) נדה יח., ב) [שם יח.], ג) תימה ודלא כרבי חנינא נ"ל אחרי חיכות אזיל בתרה. רש"ש. ד) [ועי' תוס' נדה יח. ד"ה הלך].

◆

תורה אור השלם

ג וְהָיָה הָעִיר הַקְּרֹבָה אֶל הֶחָלָל וְלָקְחוּ זִקְנֵי הָעִיר הַהִוא עֶגְלַת בָּקָר אֲשֶׁר לֹא עֻבַּד בָּהּ אֲשֶׁר לֹא מָשְׁכָה בְּעֹל: דברים כא ג

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואי בדליכא ודאי: (ב) שם יותר מנ' אמה בעי ר': (ג) שם על לא אפקוהו לר' ירמיה. נ"ב פי' כפי' גם פשוט סוף דף קס"ה דעל ידי תמיהה עיליהו לר' ירמיה: (ד) רש"י ד"ה לימא וכו' דעדיפא מינה הס"ד: (ה) ד"ה הכא במאי וכו' ואע"ג דאיכא אחריני חוץ לחמשים אמה נפיש: (ו) תוס' ד"ה חוץ וכו' היינו במקום שהאחר מוחזק:

◆

מוסף רש"י

רוב וקרוב. אם בא מעשה לפנינו ויש לתלותו בדבר הקרוב לו להתיר או לאסור, ויש לתלותו אחר הרוב לענין אחר הלוך הקרוב, הלך אחר הרוב (ביצה י:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones